

KELET

POLITIKAI ÉS KÖZGAZDASÁGI NAPILAP

Előfizetési díj
Videkre postán vagy helyben házhoz
hordva:
Egész évre 12 frt.
Félévre 6 „
Negyedévre 3 „
Egy óra helyben 1 „
Videkre egy hónapra előfizetést nem fogadhatunk el.

Egyes szám ára 5 kr.

Megjelenik minden nap, az ünnepeket követő
napok kivételével.

Szerkesztői szállás:

Belső-szénutca 16. szám, hová a lap szellemi részét illető
közlemények címzendők.

Az értékes cikkek díjaztatnak.

Kéziratok nem adatnak vissza.

Kiadó-hivatal:

Stein János könyvkereskedése, hová az előfizetések és hirdetések
küldendők.

Előfizetési díjak:

Össze használt gármond sor 6 12 18 24
Bélyegdíj minden hirdetés után 30 kr. Nagyon
és gyakori hirdetéseknek külön kedvezményt
nyújt a kiadó hivatal.

Hirdetéseket fölve:

Böcsben: Oppelk Alajos (Wollzeile 11. sz.)
Stein et Vogler (Wollzeile 11. sz.)
Wallfischgrasse nr. 10.

NYITÁSI ÉRTÉK:

gármond sora után 25 kr. fizetendő.

ELŐFIZETÉSI FELHÍVÁS

„KELET”

politikai és közgazd. napilap

1873 utolsó negyedére.

A „KELET” előfizetési ára:

Egy évre	12 frt.
Félévre	6 frt.
Negyedévre	3 frt.
Egy óra	1 frt.
Egyes szám ára	5 kr.

A lap szétküldésénél előforduló zavar
kikerülése tekintetéből vidékre 1 hónapra
előfizetést nem fogadhatunk el.

Az előfizetési pénzek, legcélszerűbben pos-
tai utalvánnyal, kiadó Stein János könyv-
kereskedésbe küldendők.

Nyolcz egyszerre beküldött előfizetés után
tisztelt példánnyal szolgálunk.

A „KELET” kiadóhivatala.

A nemzetgazdaság lényege.

I.

A nemzetgazdaság tudományának lé-
nyege fölött korunkban még igen sok téves
és homályos fogalom uralkodik, melyeknek föl-
derítése ez idő szerint annál fontosabb, mert
az u. n. socialis kérdésre vonatkozó né-
zetkülönbségeknek is felderítésére szolgál, a
socialis problema megoldása tekintetében
a manchester-iskola, a tulajdonképeni socialismus
s a német egyetemeken jelenleg győzelmeske-
dő történelem-ethicai irány véleménykülönbsé-
gei szoros összefüggésben állván a nemzetgaz-
daság lényege és feladataira vonatkozó különb-
ségekkel az alapfogatoknak.

A nemzetgazdaság egyike a legifjabb tu-
dományoknak. Még nem ünnepelheté meg száz
éves jubileumát sem, mert az 1776 évet te-
kinthetjük születési idejének, midőn Smith
Ádám közléte munkáját a nemzetek gaz-
daságának természete és okairól. (An inquiry
into the nature and causes of the wealth of
nations.) Találkozunk ugyan a hajdan- és kö-

zépkor íróival is a gazdasági viszonyok viz-
sgálatával, de e viszonyok soha sem képezik a
tudományos megismerés önálló területét. Csak
az újabb időkben kezdték államférfiak és tu-
dósok alaposabban vizsgálni, minők okai a nép-
jólétnek, s miként teheti az államkormány
nemzetét gazdaggá és hatalmassá? Sőt e bu-
várlatok állampolitikai rendszerek ké-
fejlődtek ki, melyek irányadó befolyást gyako-
rolnak az európai nagy és kis államok gazda-
sági politikájára. Ilyenek p. Cromwell, Witt,
Sully, Colbert, Law, Quesnay rendsze-
rei. De mindezekben a gazdasági vizsgálódás
tárgyát még nem képezi a népek gazdasági
összelete lényegében, konkrét alakjában, műkö-
dő erőiben, törvényei- és problémáiban. Smith
Ádám fogta fel először úgy a gazdasági éle-
tet, mint egészet, mely a népek — egyes em-
berek e politikai összességének — megadja az
anyagi lét eszközeit; ő elemezte először a kü-
lönöző erőket, melyek működéséből a nem-
zetgazdaság állapota képződik; ő fűrkészte ki
ezen erők természetét, lehetőleg kedvező ki-
fejlődésüknek feltételeit; s e vizsgálatok alap-
ján eljutott a gazdasági élet oly rendszeréhez,
mely nem csak annak lényegét igyekezett fel-
deríteni, hanem pozitív maximákat is állított
fel az egyén, társadalom és államgazdasági
élet számára. Ez okból nevezzük mi Smith
Ádámot a nemzetgazdasági tudomány meg-
alapítójának.

Érdeme nem csorbul az által, hogy több
— s épen alapnézete a nemzetgazdaság lénye-
géről s törvényeinek természetéről többé nem
tartatik helyesnek. E nézetek korunkban gyöke-
reztek, s azáltal nyerték történelmi igazolásu-
kat. Smith Ádám ezek dczára joggal soroz-
ható az emberiség jótévi közé, kiknek neve
mindig általános elismeréssel fog említettet. Szá-
mos kitűnő utódja e tudományt a többivel
egyenlő színvonalra emelé. Azonban ismerete-
ink e téren még mindig csak töredékét képe-
zik feladatunk egész körének. E körben még
teljesen műveletlen talajjal is találkozunk; ilyen
p. a népek gazdasági fejlődésének története;
s felfedeztetlenek még nemcsak sürgős orvos-
lást kívánó gazdasági bajainak orvosszerei,
hanem igen sok és fontos jelenség causal ös-
szefüggése is. De minden emberi erő korlátolt
s szolgailag az időhöz van kötve. S ha tekin-
tetül ismeretünk jelen fokára, szerényeknek
kell lennünk, lehetlen mégis tagadni azt, hogy
e tudomány aránylag rövid idő alatt jelenté-
keny eredményekhez jutott el.

— Azt a pinczérnőt?

Az pinczérnő?! Ekkor Ernő meglepetve ha-
vesen s haragos felindulással ejtő ki e szót. Az?
ott? Amott az erdőszélben? Az a lány? Pin-
czérnő?!

— Ha, ha, ha! nevetett Swartmagen ur, hogy
gömbölyű termete csak úgy rezgett belé. Elképzelem
mi történt önnel. A szőke Betti vagy Róza, vagy
Liza, vagy hogy is hívják azt a „boros kanesó” —
belit azokkal a holdvilág szemekkel? Vizi boszor-
kánynak hívják itt az emberek, mivel szereti éjjel
a tavon barangolni — elég bolond az öreg, hogy
elnezi — tudós szókat galagoly, miket a kastély be-
liektől szed fel írás közben, s mindenféle ostoba
ringy rongyot akaszt magára.

A fiatal ember egy percig szótlan bámult rá,
ekkor megragadta két vállánál fogva, kilódította a
kúszóból s bezárta utána az ajtót.

— Ha, ha, ha! tengeri rozsa-thea! nevetett
Swartmagen ur s nem látszék nehezten a bánásmód
miatt. Pompás lőre lehetett még az is! Kívánom,
aludja ki jól a mámort utána! Jó reggelt kicsi
Ebkhof!

(Folytatása következik.)

Szerdahelyi Kálmán utolsó napjai.

(Orvosi naplóból.)

(Folytatás.)

Elgondolta, hogy gyakran voltak rossz álmai,
midőn üldözték s ő nem tudott futni, mintha lába
gyökeret vert volna. Álmodott többször nagy veszély-
ről, mely életét fenyegette s midőn legjobban rette-
gett: egyszerre csak könnyű szívet ébredt föl.
Hiszen csak álom volt! — Hátha ez sem egyéb
álomnál — gondolá magában. — Lássuk csak! Kál-

Feladata tudományunknak: megismer-
ni az emberiség gazdasági tevékenységét múlt-
jában és jelenében; kitűrkészni a gazdasági
életben jelentkező erőket, a jelenségek okoz-
tos egybefüggését, s a gazdasági helyzet lehe-
tő fejlesztésének az emberi befolyása alá von-
ható feltételeit. Ennyiben a nemzetgazdaságtan
történelmi és dogmaticai tudomány. Van
azonban gyakorlati s ethikai oldala is.
Gyakorlati, mert nemcsak azt kutatja, hogy a
tényleges gazdasági organismusban miként s
minő törvények szerint működnek a gazdasági
erők, hanem azt is, miként kell ezek életének
alakulni, s minő reformok szükségesek felada-
tának jobb, teljesebb betöltésére. A nemzet-
gazdaság orvosa a socialis néptestnek. Minde-
nek fölött e tudománynak áll kötelességében
ügyelni arra, hogy az egész nép s ne csak
egyes osztályok jussanak a culturélet és poli-
tikai uralomhoz.

E tudomány gyakorlati feladatát illetőleg
a nézeteltérések a nemzetgazdaság lényegének
különböző megítéléséből erednek. Smith
Ádám azon felfogásból indult ki, hogy a nem-
zetgazdaság halmazata a magán gazdaságoknak
s önállóan elzárt tere a népeletnek, melyben a
létező erők teljes szabadság mellett természet-
törvény szerűleg nyilatkoznak. A feladat az,
hogy a gazdasági természet-törvények tiszta
megjelenését idézzük elő, mi csak akkor tör-
ténhetik, ha az államtörvény teljes gazdasá-
gi szabadságot, vagyis a földbirtok, tőke, mun-
ka és forgalom korlátlan szabadságát szentesíti.
Kimutató, hogy a productiv erők szabadsága
eszköz a termelésnek legmagasabbra fokozására.
A mi viszont az anyagi productumok lehető
legmagasb fogyasztását feltételezi — s épen e
kettőben rejlik a nemzetgazdaság célja. Az
államnak feladata csak a teljes individualis
gazdasági szabadságot garantizálni s ennél fog-
va ő — tekintettel az akkori gazdasági visz-
nyokra, mindenekelőtt a productiv gazdasági
erők szabad mozgását s azáltal teljes kifejlődé-
sét gátló bilincsek mellőzését követelte. Foko-
zása a gazdasági erők productivitásának hasz-
nálhatu absolut szabadsága által: ez volt az
általa kiadott jelszó.

A gazdasági politika irányában támasztott
e gyakorlati kíváncsalom akkor egészen helyes
és időszerű volt. Akkor mindenekelőtt a ter-
melést kelle fokozni s erre kétségkívül leg-
hatályos eszköz volt a gazdasági szabad moz-
gást akadályozó jogrend megváltoztatása. Ezen

mán beteg. Kálmán holnap elutazik. Én itt állok,
— játszom „lady Spanker”-t. Hátha mégis álom az
egész? — Ez itt karom, ez ruhám, ez én vagyok.
Hátha ez is csak álom? Ha Kálmán, ki most otthon
van, megjelenne a folyosó tulsó végén —

És a mint ezt gondolta: Kálmán csakugyan
megjelent a folyosó tulsó végén s feléje tartott. És
akkor meggyőződött a felől, hogy mégis csak keserű
valóság mindaz, mit annyira szeretett volna álomnak
hinni.

— Nem tudtam otthon maradni — így szólt a
beteg művész — s eljöttem ide, hozzád.

— Nem lesz ártalmadra, hogy ide fáradtál? —
kérdé neje. — Jöjj be a szobába, ülj le, ide a székre.
Kálmán engedelmesséked: leült s vékony bot-
jával taktusra szellette a leget.

— Ühm, ühm, — mondá, neje öltözékén végig
nézve, — egész „englisch Reiterne” vagy.

— Már most itt maradsz, ugy-e, édes barátom,
míg az előadásnak vége lesz: aztán majd együtt me-
gyünk haza.

— Ne — ne. Csak kipihenem magamat egy
kicsit, aztán majd ismét hazafelé ballagok. Nem jó
nekem itt a színpalak közt lenni.

— De lásd, attól félek, ha haza méssz, pako-
láshoz találál fogni, — pedig azt nem engedem meg.
Majd bepokolok én neked szépen mindent.

— Megigérem, hogy nem pakolok.

Aztán pálcájával tovább suhintatva, esőndesen
maradt ülőhelyén. Csupán a feje mozgott, hol erre
hol arra. Körülnézegette magát jól az öltöző-szobá-
ban: föltekintett a plafondra, végig siklott a falakon,
onnan lekapta szemét s rápillantott a pipereasztalra,
arról ismét neje öltözékére és tovább ühmögött azzal
a finom, sajtáságos sarkasztikus mosolygással.

Mintha még egyszer mindent jól meg akart
volna nézni.

időszerűség eredményezte azt, hogy Smith Ádám
gyakorlati postulatumai uralkodóvá lőnek tudomá-
nyunkban, a mely feladatait kizárólag ezek-
re szorítván, feledé, hogy az ember nem pusztán
munkaeszköz, nem csak anyagi productu-
mokat létrehozó erő.

— A Deák-kör vasárnap megtartá értekezle-
tét, melyen Csengery Antalnak az egész helyzetet
feltűntető, kitűnő beszéde után, a párt összes árnya-
latai kijelentek bizalmukat Szilágy min. elnök irányá-
ban s egyhangulag létesült a megállapodás, mely-
nek értelmében a Deák-kör elnöke: Perczel Béla, a
Deák-párt megbízásából fölérte a min. elnököt, hogy
továbbra is a kormány élén maradjon.

A min. elnök, meghatva fogadá a párt e ki-
jelentését, s megígérte, hogy a közelebbi napokban
a párt előtt megteszi nyilatkozatát.

A min. elnök, mint a „P. N.” hallja, attól
tette függővé elhatározását, hogy miként egészítheti
ki cabinetjét s különösen, hogy kit nyerhet meg a
pénzügyministeri tárczára. A min. elnök figyelme el-
ső sorban Széll Kálmánra fordult, ki mint a pénz-
ügyi bizottság előadója, a legapróbb részletekig is-
meri pénzügyi helyzetünket; részint egyik kezdő-
ményező, részint teljesen beavatott, a legilletékes
tényezők által tervezett pénzügyi reformokban s ki-
nek a cabinetbe lépése, a párt vezére és más vezér-
tagjaihoz való személyes viszonya folytán, a Deák-
párt legkitűnőbb vezérifjainak legbizalmasb támo-
gatását is biztosítaná.

— A képviselőház decz. 1 én tartott ülésén
Mileics indítványt tett, hogy egy bizottság küldes-
sék ki az egyházi és világi adományozott javak ter-
mészetének tanulmányozása s ez alapján megadóz-
tatása tárgyában. Ezután beadattak a szavazatok az
egyház és állam közt viszonyra nézve javaslatot
készítendő bizottság tagjaira. Ezt követőleg a kérvények
tárgyaltattak. Az önálló bank felállítását tárgyzó
kérvényről Horn javaslatot tett, hogy a kormány
utasítandó, miszerint még ez év vége előtt terjeszsen
be jelentést a kérvények elintézése iránt. Hosszabb
vita után, melyben Szilágy min. elnök, Tisza Kálmán,
Simonyi, Tóth V. Zsedényi Ede vettek részt, az ön-
álló bank felállítását illető kérvények egyszerűen
a ministeriumhoz utasítottak.

— A keleti vasut kérdésében — azt hallja a
„Reform” — hogy a kormány vissza fogja vonni
a Kerkapoly és Tisza miniszterek által benyújtott

Ezzel töltött s újra visszament azon a hosszú
folyosón, melyen mint egy szellem jelent meg. Éppen
akkor, midőn neje rá gondolt.

Másnap aztán elhagyta a fővárost, — örökre.
Halva hozták őt oda vissza.

Egyetlen szerepet vitt magával „tanulmányo-
zás végett”: „Alceste”-et, a „Misanthrop”-ból. Külö-
nös előzetettel viseltetett Molière ezen alkotá-
sára iránt s egyszer tréfásan azt mondá: „nem ját-
szom el addig, míg boldog vagyok, mert az a rö-
gzém van, hogy ezt jól adva: játék végével meg-
lővöm magamat!”

Az utolsó szerep, melyet leírt magának (mert
minden szerepet maga szokott leírni) „Kévesdi Er-
vin” volt. Toldy István „Uj emberek” című vig-
játékából. Azonban ezt már nem végezheté be. Mi-
dőn kijelentették neki, hogy nem szabad többé föl-
lépnie: félbeszakította a másolást s nem írt hozzá
egy betűt sem.

Hanem azért az első előadás sikere igen érde-
kelte s alig tudta bevárni a recenziókat. Végre meg-
érkeztek azok. Ritka egyhangúsággal constatólták,
hogy Prielle Cornélie az nap este „rosszul volt
disponálva.” Még az élelapok is kifigurázták. Per-
sze, azt egyik sem írta meg, hogy mi volt ennek
az „indispositionnak” az oka.

Nagy Károlyból többször írt nejének. Megható
nyilatkozatai azok egy gyöngéd szívnek, mely a ma-
volban is mindig azokért dobogott, kikről a kény-
szerűség elszakította. Hűségessen referált horgylétéről
is s ha néhány kinos éj késégbejött is, a jobb na-
pokon ismét remélt s rajongva ecsetelé azon hol-
dagságot mely rájuk várakozik, ha majd jövő ap-
rilisben végképp lépél a színpadról s visszavonulna,
egyedül azoknak szentelheti életét, kiket annyira
szeret, hogy...

(Folyt. köv.)

törvényjavaslatát, s a pénzügyi bizottság az ügy pontos megvizsgálása mellett — a mennyiben a kormányt jogilag kötelező követelések nem terhelik, — minden kárpótlás és állami beavatkozás ellen fog indítványt tenni a háznak. Ezen szigor, mely ellen a társulat, ha jónak látná, a bíróság előtt kereshet orvoslót, annál szükségesebb, mert a keleti vasút érdekében történt állami beavatkozás és ígért segély minden más vasutat és vállalkozót méltóképpen követelésekre buzdított az állam ellen, mely követeléseknek a kincstár megfelelni nem képes, de nem is köteles.

A képviselőház üléséből nov. 26. (Kerkapoly K. beszéde)

(Vége.)

Ime, én megmondtam magamnak az első órában s azok, a kiknek köszönhetem e keserű sorsot, bizonyosságot tehetnek ma, hogy az első órában megmondtam azt, hogy lehet, sőt több mint lehet, az az valószínű, hogy megtörmök ezen roppant súly terhe alatt. De mit tesz az? Megtörmök. (Mozgás.) De van valaki, a ki éjjelét és nappalát negyedfél éven keresztül feláldozza a nemzetnek. (Hosszan tartó éljenzés és taps, tartós mozgás.) Ha megtörtént — ismétlem — most vessen reám követ az, a ki elmeri mondani magáról azt, hogy e helyen a terhek azon tömege alatt, egy fogta volna leküzdeni azokat, hogy küzdése közegett egyetlen egy vágást sem tett volna, a mely nem szabályszerű s a mely ellen a vívómester kifogást tehetne, — hogy nem fogott volna egy vágást. (Élénk helyeslés.)

Igen is, sok inconvenientiának tudatával bírok, a mit magamnak felrokk, sokkal szigorubbán, mint a tulsó oldalon a legszigorubb bíró ellenem felróhatná. De, t. ház! a ki nem cselekszik, az nem követ el tévedést a cselekvés közben. (Élénk helyeslés jobbfelől.) És ha Simonyi Ernő t. képviselő ur a tulsó oldalnak egészben és a maga pártjának per eminentiam előnyt kívácsol abból hogy ő nem tették azt, a mi történt: ezt megfordítom, s azt mondom: nem tették, mert nem tették semmit. (Zajos helyeslés jobbfelől.)

Annál nincs könnyebb. Mi következett volna akkor, ha az történt volna, a mit a képviselő urak akartak, a felett lehet disputálni, mert nem történt meg. De a mit mi tettünk, annak felelőssége rajtunk van. Én kész vagyok elviselni következtéseit. (Helyeslés jobbfelől.) és meg vagyok győződve, hogy ha már elutasították a felelősség önön a tulsó oldalról, ez az oldal (a jobbra mutatva) nem fog disputálni a felett, hogy osszák meg vele a felelősséget a képviselő urak. (Élénk tetszésnyilatkozatok jobbfelől.) Ez zel nem akarom azt mondani, hogy nem fog nyomni a felelősség, nem akarom mondani, hogy nem lesz terhes. De elismerem, hogy kötelesség lesz annak viselése.

Ezek után még csak egyet. (Felkiáltások balfelől: A bank!) S itt miután megzafolja azt a nézetet, hogy a kölcsönnel volna összeköttetésben a bank ügye, beszédét így folytatja:

Vidliczkay képviselő ur csak tegnap tett e tárgyban nekem szemrehányást. Én igen is akartam ez ügyet siettetni, előzetes megállapodások, pontozatok jöttek létre az osztrák pénzügyminiszter közt és köztem, és másrészt a miniszterelnök közt és köztem az iránt, hogy a bankügyben általában miként történjék a megoldás.

Hogy miben állanak ezen előzetes pontozatok, azt fejtegetni most nem kívánom, annak fejtegetése nem mostanra való, annyit azonban mondhatok, hogy ha úgy, a mint megállapították, keresztülvihető is lesznek, engem teljesen ki fognak elégíteni. (Tetszés a jobboldalon, zaj a baloldalon.)

Ezzel, t. képviselőház, a legszükségesebbeket, melyeket e kérdésre vonatkozólag elmondani szükségesnek láttam, elmondtam és még csak egyet méltóztatassanak megengedni. — Engem optimismussal szoktak mostanában vádolni, sanguinismussal és isten tudja mivel: pedig teljes életemben nem voltam az magán ügyeimben; nem volt a soha természetem. De engedelmet kérek, minden pénzügyminiszternek valami alapra kell tekinteni számítását, a nélkül nem lehet.

Nálunk, jól mondá Horn képviselő ur, ez alapján nagy szerepet játszik az isten áldása. Én azt középértéken vettem, én számítottam közép évekre és ha a középnél jobb évek következnek, meg vagyok győződve, hogy tisztársaimtól elkezdve, végig szerte a hazában mindenütt azt fogóak rólam mondani, hogy én utjában álltam mindenütt a nemzet életvidor fejlődésének, én lehetőleg a fejlődési képességtől messze alul maradtam, hogy én a féket vagyis erősen tartottam, és mint kishitű, mint pessimista állanék most a nemzet előtt; de mert az évek nem a középszerűn felül, hanem azon alul, évről évre mindinkább alul maradtak: úgy az ugyanazon alapra fektetett számítás optimistikusnak, sanguinikusnak tűnt fel. Ez az én végzetem, t. képviselő urak, de nem bűnöm! (Tartós mozgás.)

Am legyen! De hogy a helyzetet felismertem, e tekintetben hivatkozom Debreczen város t. képviselőjére, ki oly nagyon is szomorú prognosticant állított fel én nekem. Ha jól emlékszem, a közelebbi költségvetés tárgyalása alkalmával, néhány hónap előtt, mikor én bátor voltam felhívást intézni a ház min-

den pártjához, és ha személyemnél fogva jelentőséget nem is tulajdonítottak a képviselő urak azon felhívásnak, megérdemelte volna azt a hely, a honnan intéztetett, hogy megfigyeltessék. A felhívást intéztem a képviselő urakhoz a tekintetben, hogy pénzügyeink jobbra, magasabbra emelhetésének érdekében pártkülönbség nélkül legyünk közreműködők mindnyájan. A képviselő ur azt mondá nekem, hogy elismerem, hogy jöhetnek idők és állhat be helyzet, melyben a pártokinteték félretételével a közrehatás, az odaadó feltétlen közrehatás mindenkinek kötelessége lesz; de a miniszter ur is — mondá — elfogja ismerni, hogy azon idő épen nem örvedetes.

Én elismertem, mert láttam a bajt, mely beáll reánk nézve annál fogva, hogy a multban megvetett terhek mindannyian úgy szólnak ránk jöttek, és ugyanakkor a sorsnak csapása is ért, és e kétönek találkozására nem tette örvedetessé a helyzetet. És én elismert optimismusom mellett kockáztattam azon kérés; s akkor azon képviselő urak voltak azok, kik nem látták oly nehéznek a helyzetet, mint én, mert ha látták volna, akkor meg vagyok győződve, hogy az én felhívásom kedvező fogadtatásra talál.

Nem késtem, üljön itt bárki, kezelje a kormányt bármely színezetű párt, a hazának minden jó fia engedni fog azon felhívásnak, Isten adja, hogy úgy legyen, és hogy ezen közreműködésre időt nyerjünk, kérem a törvényjavaslat elfogadását. (Hosszan tartó éljenzés és taps.)

Bukuresti szemle.

Alig van leleményesb néposztálya Romániának, mint a haszonbérilők, a kik többnyire görögök, mert a román nemes nem azért végez 2—4 algyamasiumot, hogy haszonbérilő, hanem, hogy zápesiu — szolgabíró — és subprefect és prefectu — al- és főispány legyen. Mondom a haszonbérilők felette leleményesek a földépenek zsarolásában, innen gunynevük is lipitori sateloru — falvak vérszivő. Ezer módját találják ki annak, a mivel a tudatlan népet zsarolhassák. Ilyen többek között az is, hogy a midőn az adót a falura kirójják, a haszonbérilő összehívja egy pohár czujkára — hitvány pálinkára a falu szájait s nagylekület az az ígéretet teszi, hogy ő kifizeti az egész adóját a falunak s nem kíván készpénzt soha tőlük, hanem nap száma t. Az alku megkötetik, a falusbíró — primar, a hűtesek — jurati és jegyző bítelesítik. Eltelik a tél, el a tavasz, a falunépe azt sem tudja van-e ország — libera Romania és van-e felelős kormány, nem tudja miből tartják a katonát, a hivatalnokokat, miből építik a vas és kőutakat. A román-pór mindezt egy személynben látja, tiszteli és rettegti t. i. a haszonbérilőben — eoconu rindasiu — a ki érteke mindent lefizet, ő pedig a rindásnak ledolgozza. Alkotmányos országban már ez is eredeti felfogása a polgári kötelmek teljesítésének, hanem nem megyen az ilyen szépen a mint én itt elbeszéltem, sőt legeslegtöbb esetben éktelen huzás-vonás, csalás, bonyodalmas perek s végre is a szegény tudatlan nép nyomora s az állampénztár megkárosítása a végeredmény. A nép dolgozik tavasztól őszig a rindásnak, de soha nem tudja, hogy mennyit rótt le és még mennyi van hátra s így most még nagyobb rabja a rindásnak, mint volt a kaláka idejében. A haszonbérilő fizetgeti az adót, de igyekszik mindig restantiába maradni azon ürügy alatt, hogy a falusiak még nem teljesítették a szerződést. Az executio kiszáll, a haszonbérilő licitál a falusiakra, a falusiak hivatkoznak a teljesített sok nap száma, de ezzel nem lehet katonát tartani. A falu ügyvédet fogad, a haszonbérilő is, mert az ügyvédeknek is csak kell egy kis viz a malomra. Most már folyik a per, áll az adó, de áll a haszonbérilő munkája is. Honnan fizesse a haszonbérilő mi tevő legyen? A mig még van a ládába vagy az istállóba, ide is ajándékot küld oda is, de ezzel sincs az adóügy kiegyenlítő, sőt sejtani kezdi, hogy rosszul állnak actiai... Most már merre-felé? Hát simpliciter egy éjjel eltűnni. Most már fizess falu az adót, a sok perköltséget, aztán keresd fel a domnu rindást és indíts pert ellene. A rindás elment az országban egy másik részébe s ott pusztai kriesmáros lesz s így más kiadásban folytatja az utasok kopaszítását. Nem az ujjaimból írom én ezeket, hanem az életből. Hányszor nem hallom a románpórt fejszohajtani, hogy megesszik a csokojok, mert ugymond: „romanu eprost si fricasu,” a román paraszt és félénk. Sok lelketlen visszaélést írhatnak én ide, de hagyjuk ezt a derék Miló színészre, hogy csináljon szindarabot belőle, ott talán lesz hatása, mig ha én írom meg, a „Gazetta” reákiált a „Keletrre”, hogy minő égre-kiáltó rágalmazó (?) levelezőt tart Bukurestben. A „Gazetta”-nak keserveit aztán hangoztatja a „Federatiunea”, az „Albina”, utának jó aztán a nagyobb dob a „Rumanul” s így lesz hirhadt rágalmazó (?) lappá a „Kelet” és annak tudósítója... Hanem most az egyszer s máskor is utasítom a „Gazettát” a hivatalos „Monitorura” és a „Pressára” azokban megtalálhatják Mavrogeni pénzügyminiszternek a főispánokhoz írt körleveleit, melyben a szivtelen visszaéléseket ugyancsak kirakja és az adónak a rindások általi elvállalását keményen eltiltja, a „Pressa” pedig azt mondja, hogy a visszaélés annyira elfajult, miszerint sok helyt három-

annyt — keveset mond — is dolgoztak a falusiak, mint a mennyi az adó lett volna. Nem olyan Eldorádó tehát az a libera Romania.

Azonban az összes miniszteriumnak s magának I. Károlynak több gondot adott Calinicu jászvásári metropolita, mint a rindások a pénzügyérnek. Nem árt ezt a papi torzalkodást kissé szellőztetni. Mióta Moldva-Muntenia Romania lett, a két főpap t. i. a bukuresti és jászvásári farkas szemet vetettek egymásra, mert a hierarchia élete szívósabb mint más emberé s ezt önk is tapasztalják. A mig a sz. Synodus mult évben nem szervezte magát, még csak ment, a hogy ment, ámbár nem a legszebben, mert Calinicu Cousa elűzése után separat forradalomra is kész volt, de elnyomták. Kuza temetésekor körlevelet írt a püspökökhez s még idő Nifonu bukuresti metropolitához is, hogy gyűljenek össze a szent férfiak Jászvásárra és hozassák oda Kuza hulláját s temessék el hatalmas tüntetéssel persze az unio és az idegen vóda ellen. Csak látni kellett volna, hogy milyen szerelmes levelet váltott volt akkor a két főpap! Elég az, hogy Nifonnak nem volt kedve Jászvásárra menni s papjait is eltiltotta. Tövis maradt tehát Calinicu szent atya szivében azóta, melynek fájalmát csak most tudatja.

A synodus ugy intézkedett, hogy ennek elnöke a fővárosi pap. Calinicu erről tudni sem akar, a synodust egy a fejedelemhez intézett kérelmében elnevezte bukuresti törvénytelen synodusnak, melynek határozatai szintén törvényellenesek, tehát vele a vóda és miniszteriuma a mit akar, de ő idegen (sic) főpap alá nem fogja magát vetni, mert ő a dicső szucsávi és jászvásári metropoliták utóda, ő független és önálló egyház fő. A herczeg áttétette a főpap kérelmét a miniszteriumhoz, a minisztertanács a közöket ügyérhez, ez meg a synodushoz. Tell minister külön is kérte a főpapot, hogy miután őt is vádolja a herczegnél, tehát kéri, hogy adja elő részletesen jogsérelmeit. Erre a főpap csak úgy felelt pár sorban Tell kultus ügyérnek, mint midőn valakinek ajtót nyitunk s reá kiáltunk, hogy kitakarodjék. Valóságos botrány. A sz. synodus természetesen védi saját szervezetét s így Calinicu sérelmeit nem orvosolja. Hogy mit fog most már tenni Tell, sőt az egész miniszterium a haragos főpappal, ez felette kényes kérdés, mert a sz. atya háta mögött a separatisták és a vörösatyafiak szitogatják a tüzet a kormány és herczeg ellen. Azonban ezt a kormány is igen jól tudja s valószínű, hogy a jászvásári főpapágnak ép úgy vége leend mint a moldovai vódaságnak. A synodus szervezete szerint ugy is már csak árnyék főpap.

BELFÖLD.

Torda, nov. 27. 1873.
Suam cuique.

A „Hon” 269. számú reggeli kiadásában „A középtanodai törvényjavaslat tárgyalásakor” című cikkben György A. ur — többek között az unitáriusok tordai köztanodáját is a hazai zug gymnasiumok közé számítja.

Mint az említett gymnasium igazgatója kötelességemnek érzem az igazság és az intézet érdekében kifogást tenni e megalázó cím ellen.

Zuggymnasium az, melynek felelőse a tanügyre nézve nemcsak hogy szükségtelen, de egyszerűen káros is; a mennyiben jelesebb intézetektől elvonja a contingens, s így megakadályozza a haladást a helyett, hogy elősegítené azt.

Itélje meg a józan közvélemény, hogy illet-e és ezim egy 1566 óta áldozatok árán fenntartott nyilvános intézetet, mely e városban és a vidéken az egyetlen felsőbb iskola, hol évenként 170—180 tanuló nyer oktatást, melyben e város, Aranyosszék, Küküllőmegye értelmiségének nagy része — valláskülönbség nélkül — szerzett alapot a tudományokban való tovább haladásra; mely hosszú három századon át, még a legsúlyosabb körülmények között is megfelelt hivatásának?

Nem hiszem, hogy György Aladár ur saját meggyőződése és tapasztalatai nyomán illetve volna a „zug” czimmet ez intézetet, annál sokkal tisztább itéletű embernek tartjuk őt. Zavaros forrásból merített, s nem gondolta meg, hogy ha ilyen vízzel öntöz, saját ruháján is mocskok eshetik.

Igaz, hogy a tordai köztanodának is; mint általában a felekezeti gymnasiumoknak — fájdalom! — megvannak a maga hiányai, melyeket mi, a kik tanítással foglalkozunk, sokkal inkább érzünk, mint György A. ur s a melyeknek megszüntetésére minden lehető módot megkísérteni élünk feladatainak tekintjük. De, mert tudjuk, hogy „ábrándozás az élet megrontója”: elvetni a meglevőt, mig más nincs; széthányani a kunyhót, mely véd a megfagyástól, hogy légvárat építsünk pusztá szavakból; eldobni a fekete kenyeret, mely éltünk fenntartja, csupán a reményéért nem fogjuk soha. És meg vagyok győződve, hogy ezzel több jót teszünk népünk érdekében ez ügyet illetőleg, mint ha a helyi viszonyokkal ismeretlen s legfeljebb információból kiinduló jóakarók tanácsaira hallgatunk.

A hiány nincs pótolva a hiányos eldobásával, hanem csak annak kijavításával.

Mind a mai napig a tordai gymnasium fenntartása nélkülözhetlen szükség volt, s az lesz mind-

addig, mig ennek helyét egy a kor igényeinek megfelelő — bár minő című — intézet nem pótolja. Nem a felekezeti tulbuzgóság — ennél sokkal szentebb kötelesség érzete parancsolja az unitáriusoknak ez intézet fenntartását. Mert nem hiszem, hogy legyen még felekezeti iskola a hazában, mely oly kevésbé feleljen meg e czimnek, mint a tordai, melyben az idegen vallású tanulók száma, minden évben meghaladja az unitáriusokéit.

„Zugg” — Tell tenni uram! valamely jelesebb intézet felállításával e gymnasiumot, s akkor aztán nem lesz szükség jóakaratu paedagogusok bölcs tanácsára, vagy miniszteri rendeletre ennek megszüntetését illetőleg, mert ha nem életrevaló: eo ipso meg fog az szűnni.

De addig tisztelt György A. ur, ha már az ügy buzgóság nem engedi is önnek, hogy kiméletes, vagy méltányos legyen, és az „utrum m...rit in patrios cineres” kikerülése — csupán jó indulattól — lehetetlen: legyen igazságos, mert csak akkor bírnak súlylyal szavai azon ügy érdekében, melynek ön különben tiszteletre méltó harczosa.

Pálfi Károly.

Törvényjavaslat

az első folyamodású kir. törvényszék és járásbíró-ságoknak a ministerium által megállapított székhelyei és területköreinek beczikkelyezéséről.

Ily című törvényjavaslatot hoz a hivatalos lap hosszabb idő óta, érdekesnek találjuk közölni belőle az erdélyi részekre vonatkozó beosztást.

Kolozsvári kir. törvényszék.

Sajtóbíróági hatáskörrel: e kolozsvári, tordai, szamos-ujvári, n-enyedi, gyula-fehérvári, abrúdbányai és décsi kir. törvényszékek területeire nézve.

Pénzügyi bírósági hatáskörrel: a kolozsvári, szamos-ujvári, tordai, csikszederadi, gergyó-szt.-miklósi, besztéreczei, naszódí, décsi, marosvásárhelyi és székelyudvarhelyi kir. törvényszékek területeire nézve,

A beosztott kir. járásbíró-ságok.

- 1) Kolozsvár,
- 2) B.-Hunyad,
- 3) Kolozs,
- 4) Mocs.

1) Kolozsvári kir. járásbíró-ság.

Székhelye: Kolozsvár.

Bács, Berend, Bogártelke, Barjános, Ó-Buda, Daróc, Diós, Dongó, Egerbegy, Egeres, Fejérd, Felek, Gesztrágy, Gyalu, Gyerő-Vásárhely, Hideg, Havas, Hideg-Szamos, Jegenye, Inaktelke, Kajántó, Kis Kapus, Kolos-Monostor, Kolosvár város, Koród, Lapistya, Magura, Magyara-Gorbó, Magyar-Macskás, Magyara-Nádas, Magyar-Sárd, Magyar-Szent-Pál, Mákó, Máriael, Meleg Szamos, (Hévszamos), Méra, Nagy-Kapus, Oláh-Fenes, Papfalva, Sóljontelke, Szamosfalva, Szász-Fenes, Szász Lóna, Szt.-Mihálytelke, Szolna, Szucság, Szumurdok, Topa (puszta), Topa-Szent-Király, Tóthfalu, Türe, Vista.

2) Bánffy Hunyadi kir. járásbíró-ság.

Székhelye: Bánffy-Hunyad.

Alsó-Föld, Argyas, Babony, Bánffy-Hunyad, Bedecs, Berend, Boc, Bökény, Csucsá, Czold, Damos, Dank, Dreite, Erdőfalva, Farnas, Felső-Föld, Forgácskut, Gyurkutza, Jakótelke, Jegeristye, (Börvény) Incel, Hódosfalva, Kalota-Szent-Király, Kalota-Ujfalu, Káspatak, Keleczel, Kettes, Kis-Petri, Kis-Sebes, Kőkényes, Körösfő, Közép-Föld, Közép-Lak, Lapupatak, Magyar-Bikal, Magyar-Gy.-Monostor, Magyar-Nagy-Zsombor, Magyaró-Kereke, Malomszeg, Marótlaka, Meregyo, Nagy-Almás, Nagy Kalota, Nagy-Petri, Nagy Sebes, Nyárszó, Nyercze, Nyires, Oláh-Bikal, Oláh Gy.-Monostor, Oláh-Köblös, Oláh-Nádas, Panyik, Rajtolca, Retyiczél (és Szalicza), Rogosel, Sárvásár, Sebesvár, Székelyó, Sztána, Tamásfalva, Tótelke, Trányis, Valkó (Magyar), Váscsátelke, Viság, Zentelke, Zsobok, Zutor.

(Folyt. köv.)

Nemzeti színház.

Hétfőn december 1-én „Szegény leány története” eme gyenge másolat került színpadra George Sandtól, négy felvonásban.

A „Szegény leány története” ad notam „Egy szegény ifjú története,” egy szegény leány történetével akar bajlódni. S igazán is bajlódik: mert azonkívül, hogy az alapfoglatat kölcsönzött, a drámai cselekvény teljes hiánya, alakjának „élettelensége,” egynek kivételével — ez alakok jellemének halvány festése, a jelenetezés házagossága és hibái — melyek inkább egy regény keretéből illő hosszadalmas párbeszédekben nyilatkoznak, — mindez arról tanuskodik, hogy milyen nagy megerőltetésbe került a nagy regényírónak e gyenge mű megírása. S ha e darab pendantja is névleg Feuillel sokkalta sikerültebb drámájának; de bensőleg mélyen alatta s napjaink vásári termékeivel egy sorban áll.

És így nem csoda, hogy ma sem tudott bár egy parányi hatást kelteni az előadás, mely pedig ezuttal kivételesen nem volt éppen gyenge.

Ebből a nem-gyengeségből pedig a legnagyobb rész jutott E. Kovács Gyulának. Pompás bonvivant volt Aleria Gaston herczeg szerepében. S az ilyen szerepek mások is sikerülni szoktak neki: ritkán

nagyobb részt, teljesen pedig soha sem, miben két dolog hibás: az egyik, melynek asonban Kovács nem ura, meglehetősen terjedelmű embonpointje, mely szaburdi alakokhoz kevésbé talál már: és a másik — de ennek már ura lehetne Kovács — olykor olykor kirívó tulzása. Egy pár helyt ma is feltűnőleg tulzott. Ezeket a helyeket bizonyosan nem gondolta jól át. Peldául mikor elalult öcsének a lábát, negyvenéves agglagényi letére, megcibálja. Nő már kérem akármiyen könnyelmű, szaburdi legyen is valaki; de negyvenéves korában nem nyilatkozik többé szaburdisága illetlen gyermekeségeken.

S. Dobozi Lina (Saint Genei Caroline) elég sikerülten játszott. Csak a hanghordozás affectáltságát nem tudja levetkőzni: affectáltságot, mely megfosztja minden szavát az igazságtól, a bensőségtől, az érzelm valóságától. Hogy mi ennek az oka, az az, hogy miben rejlik a baj: már sokszor elmondtam. Még kettőt akarok kiemelni. Mindkettő nagyon rossz a játék hatását; orvoslásuk pedig nem nehéz: az egyik az a lebegő járásmód, mintha t. i. mindig félne lábával érinteni a padlatot s csak lebegni akarna, mint valami tündér. Ez is modorosság, amit prózai nyelven úgy jelölnek meg, hogy „csicsónkás”. A másik megjegyzendőm, az a tulságos sok szem lesütés és ábrándos fölemelgetés, mely mindég egy devóté szenteskedő szemforgatását juttatja az ember eszébe.

Vincze M. (Saintrailles Diána) átgondolt játékából, mely pedig általában sikerültnek mondható, meglehetősen sokat levont ma is az az örökös mosoly, mely minden megszólalását híven kíséri és az az örökös szájvonaglás; és végre orgánámanak különösen az élénkebb helyeken nyilvánuló gyöngysége, mely még a beszédmodor bizonyos vontatottságával párosul.

S ez a vontatottság Krasznainak is (Villemér Orban marquis) sokat árt, mert nála már szakadozottsággá fajult, még akkor is, mikor nem tart „művészi pausákat.”

E. Kovács Gyulánának is volt szerepe.

Kedden (december 2-án) a Király jubileumára diszkeladással Dobsa egyik gyengébb tragoediáját: „István király”-t izsádtá át a zsufolt ház. Az egész előadásban megismerültek volt — az előadás előtti „Hódolat”, Kovács által izléssel rendezett tableau, görög tüz és magyar himnus mellett.

Salamon Antal.

NAPI HIREK.

Kolozsvár, december 3. 1873.

— Királyunk ő felsége uralkodói pályájának negyedszázados évfordulóját méltó fényben állta meg városunk alkotmányos érzelmű polgársága. Mintha természet is osztani akart volna, a történelmi szép napon, az emberek örömeiben, a legszebb napsugáros idő kék derűje övezte az égboltozatot. A nemzeti zászlók már a kora reggeli órákban kitűzték a sütőnkön egész nap nagy élénkséggel uralkodott. Tíz óráját a plébániai templomban ünnepélyes hálaistenti tisztelet volt, melyen a városi és megyei hatóságok, egyetemi tanárok, katonai tisztségek stb. tesztülteleg jelentek meg. A templom tágas hajója egészen megtelt közönséggel, s az ünnepi díszben ragyogó egyház két oldalán honvédek s a közös hadsereg díszszázada festői csoportoztatban elrendezve foglaltak helyet. A khorusról fölzendülő „Te Deum” ünnepélyes hangjaiba ezrek hála-fohászaival gyűltek. Délután 1 órákor a honvéd és közös hadsereg tisztikara a redout terembe díszbédre sereglett össze, hol Mars bajnokai a legfőbb hadurra köszöntött áldomásokban adtak kifejezést a legelső katonai odaadó érzelmeiknek. Ebéd fölött a katonák zenekar válogatott zene-műveket játszott. Este öt óra tájban a város kivilágítása kezdődött. Jelen-tékenyebb épületeink u. m. a városház, kolozsvári kör, unitárius főtanoda, az uri- és polgári

Hivatalos.

5624. 1873.

(470)

(1—2)

Hirdetmény.

Kolozsvár sz. kir. várossa jogtulajdonát képező piaci vásár- és szemét vám vételi jog, hid- és kapu vám vételi-jog, idegen bor- és pálinka, s egyéb szeszes- italok behozatala után járó díjak vételi joga, korcsolyáság hasznvételei joga ha szonbérbe adása árverezése napja **folyó évi december 4-ről elhalasztatik**, s az árverezés **december 12-kén pénteken délelőtt 10 órakor** kezdetik meg a városházánál emeleten a 4-dik számú teremben.

Sz. kir. Kolozsvár város közg. tanácsától december 2-án, 1873.

Nem hivatalos.

Legújabbban megjelentek és
Stein János könyvkereskedésében Kolozsvárt kaphatók:

Naptárak 1874-re.

AZ „ATHENAEUM“

(Ezelőtt Emich Gusztáv)

Nagy Képes Naptára

az 1874-dik évre.

Szerkeszti Sárkány János Ferencz. Teljes tisztai czimtárral
Tizenötödik évi folyam számos fametszvényvel.

Ára 1 forint.

Ez a legszebb, legteljesebb és aránylag legolcsóbb
napár.

Egyetemi hallgatók

Zseb-naptára

1874. évre.

Szerkeszti KAN BELA. Első évi folyam.

Angol-vászonba kötve, jegyzék-alakban, ironnal ellátva.

Ára 1 frt 20 kr.

Gazdasági zseb-naptár 1874-dik évre.

XIV-dik évfolyam.

Szerkeszti Kodolányi Antal.

Jegyzék alakban angol vászonba kötve és ir-
ónnal ellátva, 12 hónapra szóló teendők és naplók
külön-külön füzetével.

Ára 2 frt.

Közhasznú

Erdélyi Képes Naplár

1874-dik közönséges évre.

Különös tekintettel a vásárok hibátlan kiadására.

Tizenötödik évfolyam. Ára 26 kr.

Az ATHENAEUM Kis Képes Naptára az 1874-dik évre.

Szerkeszti Sárkány János Ferencz. Negyedik évi folyam.

Számos remek metszvényvel. Ára 50 kr.

A „Nép Zászlója“ Naptára 1874.

A magyarnép számára. Szerkeszti Áldor Imre. Hatodik évfolyam.

Ára 40 kr.

Lidércz Naptár 1874-dik évre.

Rémtörténetek, kalandok, bűnesetek, lélekjelenések, tündérregék, csodás
tünemények stb. gyűjteménye.
Tizenharmadik évi folyam. Ára 60 kr.

István Bácsi Naptára.

vagy is családok házigazdájának és gazdasszonyoknak, népnevelőknek, hely-
ségi előjáróknak, iparosoknak és földmivelőknek való

Balpárti Nép-Naptár.

Balpárti polgártársai számára szerkeszti Vasgyuró Tamás. 1874.
Negyedik évfolyam. Ára 50 kr.

Protestáns új képes Naptár 1874-dik évre.

Szerkesztette Dömötör János tanár. Új folyam.— II. év.
Ára 50 krajczár.

Irodai fali naptár 1874. évre.

Rom, katolikus és protestáns, görög-orsz és izraelita naptárral, helyeg-
ileték táblákkal, s a királyhagón inenni rész törvényszékei s járásbírószékei
táblázatos kimutatásával.

Különös tekintettel hivatali használatra.

Ára 30 kr. Postán küldve 35 kr.

Ugyan csak
Stein János kereskedésében
kaphatók:

BESZÉLYEK.

émet, francia és angol eredeti után
fordították többen. Ára 1 frt.

A komédia elmélete.

A Kisfaludy-társaság által jutalmazott
pályamunka.

Irta Névy László. Ára 1 frt.

A kórisme

megállapítására szükséges
vizsgálati módszerek.

Irta itj. Purjesz Zsigmond.

Ára 1 frt 20 kr.

ROBIN HOOD.

Irta James György, fordította

Petőfi Sándor.

Ára füzve 1 frt 50 kr.

Kötve 2 frt 20 kr.

Kastély és Hámor.

Regény.

Ponson du Terrail után francziá-
ból fordítva.

Ára 2 kötetnek 2 frt.

Huszonöt év után.

Tóth Kálmán válogatott költemé-
nyei. 2 kötet. Pompás díszkötésben.

Ára 3 frt 20 kr.

Három nemzedék.

Széchenyi és Vörösmarty, Kossuth
és Petőfi, Deák és Arany.

Ára 60 kr.

Az arany ember.

Regény 5 kötetben. Irta Jókai Mór.

Ára 5 frt.

CHOPIN,

Liszt Ferencz után

franciából

Gróf Vass Ottilia. Ára 1 frt 60 kr.

A vadember halála.

Regény.

Ponson du Terrail után fran-
ciából fordítva.

Ára 4 kötetnek 4 frt.

Egy tör története.

Regény. Oettinger után fordította

Balázs Frigyes.

Ára 1 frt 20 kr.

(464) (2—2)
Ingyen és bérmentesen
küldi meg a legújabb
Lotto-nyerő-lajstromot
Orlicé R. menyinyiségiani tanár
Berlinben, Wilhelmstrasse 125.
Kérdésekre azonnal felel.

(467) (3—3)

Hirdetmény.

Marosvásárhelytől 1 1/4 mföld távol-
ságra eső Kebele és Szent-Lőrincz
szomszédos két községekben lévő jó-
szág, jövő április 24-kén kezdve
haszonbérbe adó több évekre, esetleg
pedig örökön is eladó, előnyös felté-
telek mellett. A két birtok összes ter-
jedelme, Kataster szerint: szántó 128
hold 828 □ öl, kaszáló 24 hold 300
□ öl, legelő 37 hold 1304 □ öl, szőlő
6 hold 174 □ öl, erdő 41 hold
1339 □ öl, belsőség 4 hold 625 □ öl.
Mind együtt 243 hold 770 □ öl.
Értekezhetni Marosvásárhelyt. Balog
Mihál tulajdonossal.

(462) (6—8)

Eladó liszt és korpa.

Nagyhidteza 6 dik sz. Kalmár József-
féle h. zban:

140 mázsa liszt és korpa eladó 1/4 má-
zától felfelé.

Dara 14 frt. Nr. O. 14 frt. Nr. 1.
13 frt. Nr. 2. 12 frt. Nr. 3. 11 frt. Nr.
4. 9 frt. Nr. 5. 8 frt. Korpa 2 frt 20.
50 mázsa vételnél 5% engedély

KLÓSZ TERÉZ L.,

tulajdonosnő.

Készpénzeli megrendeléseknél a fuvarlevélre való bélyegért 6 kr. melléklendő.

(451) (6 24)

Világosság szép Világosság jó Világosság olcsó

Legújabb petróleum-biztonsági lámpák legelőkelőbb szerkezeti lepké-
karek egével (1. lang. 6 gyertyavilág-
felel meg), tagadhatatlán a legzebb
világítás s még is 50 százalékkal olcsóbb
mint minden más világító anyag. Hogy
versenytől ne lehessen tartani, az árak
hallatlan olcsóra szabták. Kezesség a
legjobb minőségre nézve.

1 dr. konyhalámpa, teljes üveg és bélé-
vel 45, 60 kr.
1 dr. konyha-, fal- vagy függő lámpa,
teljes 85 kr., 1 ft 20, 1 ft 50.
1 dr. csinos szobalámpa teljes 1 ft,
1 ft 20, 1 ft 50, 1 ft 80.
1 dr. szép kiállítású, teljes 2 ft., 2 ft
50, 3 ft.
1 dr. szalonlámpa gazdagon díszítve, igen
finom 4, 5, 6, 8, 10 ft.
1 dr. tanuló s dolgozó lámpa ernyővel
1 ft, 1 ft 50, 2 ft.
1 dr. fali lámpa, istálló, csarnokokba
90 kr., 1 ft 20.
1 dr. függő lámpa, istálló, csarnokokba
90 kr., 1 ft 50, 2 ft.
1 dr. függő lámpa gyárak, műhelyek, üz-
letekbe 2 ft., 2 ft 50, 3 ft.
1 dr. ebédőszobai függő lámpa csigával
legfin. 5, 8 ft.

A lámpák árai teljes kiállításal, bélével és üveggel értendők.

1 lámpaernyő, kicsiny, félfín. 5 kr., fin.
10 kr. legfin. 15 kr.
1 lámpaernyő, közepesny. félfín. 10 kr.,
fin. 15 kr. legfin. 20 kr.
1 lámpaernyő, nagy, közepfin. 25 kr.,
fin. 35 kr. legfin. 45 kr.
1 rőf lámpabél 4, 6, 8 kr.
1 dr. lámpaállól, aczéll 25 kr.
1 dr. ernyővéd, (hogy az ernyő ne
gyuljon meg) 5 kr.
1 dr. hengervéd (hogy az üveg ne pat-
tanjon el) 10 kr.
1 dr. mechan. hengertisztító 20 kr.
1 dr. lámpa tálcza, legszebb 20, 30 kr.
1 dr. lámpaüveg, legszebb alakban 15,
25, 35 kr.
1 dr. emelő csiga függő lámpához
1 ft 40, 1 80, 2 20.
1 dr. hengervég 4, 5, 6 kr.
1 dr. üveggyógyó 20, 25, 30 kr.
1 dr. pleh edény 1 font petróleumnak
30 kr. 2 fontnak 50 kr.

A gyár főraktára
GOVIN és FIÁNAL
Manchesterben.

Nagyban vásárlók árengedést kapnak
Friedmann bazárjában, Bécs, Praterstrasse 26.

Hideg ellen legjobb véd lesz mindég
a jó téli ruha.

Téli-kelmék

Tiszta gyapjúból, a mely a testet tudvaleg minden ártalmas időjárástól védi, tehát az egészség fenntartására a durva
ősi és téli időszakban határozottan szükségesek.

Kesztyűk a legjobb angol gyapjú-, buking-kelméből.

1 pár férfiak számára 50, 70, 90 kr.
1 pár férfiak számára bélével 70, 90 kr. 1 frt 20.
1 pár férfiak számára dupla, legfinom. tambourin 1 frt.
1 ft 20, 1 ft 40.
1 pár nők számára 40, 60, 80 kr.
1 pár nők számára fin. bélével 50, 80 kr. 1 ft.
1 pár nők számára dupla, legfin. tambourinra
80 kr. 1 ft 20.
1 pár gyermekek számára 50, 40, 50 kr.
1 pár gyermekek szám bélével 50, 60, 70 kr.

Utazó s másféle shawlok,
legtisztább gyapjúból, legszebb minta.

1 dr. férfiaknak 70, 90 kr. 1 20, 1 50.
1 dr. férfiaknak ketszer hosszú 1 50, 1 80, 2 ft.
1 dr. gyermekeknek 30, 40, 50 kr.

Karmantyuk legjobb minőségűek

1 dr. férfiaknak 35, 40, 50 kr.
1 dr. nőknek 25, 35, 45 kr.
1 dr. gyermekeknek 15, 25 kr.

Egészségi mellénykék tiszta gyapot
vagy gyapjúból.

Ezek télen minden hűléstől óvnak
tehát különösen ajánlhatók.

1 dr. férfiaknak 90 kr. 1 20, 1 40.
1 dr. férfiaknak legfin. 1 50, 2, 2 50.
1 dr. nőknek 1 20, 1 40.
1 dr. nőknek legfin. 1 80, 2 50.
1 dr. gyermekeknek 70, 85, 1 frt.
1 dr. gyermekeknek legfin. 1 20, 1 50, 1 80.

Egészségi blábraválók.

1 pár férfiaknak 1 ft, 1 ft 50, 2.
1 pár férfiaknak legfin. 1 50, 2, 2 50.
1 pár nőknek 1 20, 1 80, 2 50.

Egészségi férfi- és nő-harisznyák
tiszta gyapjúból.

1 pár fuszéki 30, 40, 50, 60 kr.
1 pár magas nőharisznya 70, 80, 90 kr. 1 ft.
1 pár gyermekeknek 25, 35, 45, 60 kr.

Téli újkék legfin. gyapjukelméből,
áztatás és elegáns, selyem elővel.

1 dr. férfiaknak 2 50, 3, 3 50.
1 dr. gazdagon kivarrt mellény elővel 4 50, 5 50.

Férfi- és női-slippek, igen elegánsok.

1 darab 80, 85, 45, 65 kr.
1 dr. selyem 60, 60 kr. 1 frt.

**Nagy választék férfi- és női nyak-
kendőkből**

Lycón selyemből, kicsiny fehér 1 frt.
himező 1 frt 50 kr.
nagy, különféle színd 2 frt. 2 50, 3 50.

Haszkító gyapjú-szövetből.

1 darab 60 kr.

Női- és leány- fejkötők.

A legdivatosabb, legújabb, legszebb.
1 darab nőknek 1 80, 2 50, 3, 3 50.
1 pr. leányoknak 60, 70 kr. 1 ft 20, 1 40.

A fennebb elősorolt cikkek ily minőségben egyedül kaphatók,
Friedmann Bazárjában, 26 Praterstrasse 26.
Nagyban vásárlók árengedést részesülnek.

(465) (3—3)

Haszonbéri hirdetmény.

Méltóságos közép gróf Teleki Domokos ur jószágai-igazgatósága részé-
ről ezennel közhírré tétetik, miszerint nemes Tordamegyébe kebeleztet m.-
szengyeli birtoka 1874. április 24-kén kezdődő, 6 egymásutáni évekre
haszonbérbe adatik A bi tok tagosítva van és áll

207 hold szántóból,
474 hold kaszálóból,
544 hold legelőből,
34 hold nádasból,
11 hold szőlőből,
35 hold terméketlenből.

A lak- és gazdasági épületek 37 hold belsővel jó karban vannak.
Tüzelésre és gazdaságra szükségelt fát bérbeadó szolgáltatót ki.
A korcsmárlási jog bérlőnek átadatik.
Bővebb felvilágosításokat a bérlémenyről és a bérszerződés feltételeiről
nyerhetni ügyvéd Z. Bodolla János irodájában Marosvásárhelyt.